

**ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΚΑΒΑΛΑΣ-ΔΡΑΜΑΣ**

Πτυχιική Εργασία των

Κοσμίδου Δέσποινα

Τσερτσενέ Ευαγγελία

Ομάδα Επίβλεψης

Παναγιωτόπουλος Ελευθέριος

ΣΕΡΡΕΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2009

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αναζητώντας θέμα για την πτυχιακή, έγινε σκέψη για το πως θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να γίνει συνδυασμός των «νέο- σύγχρονο με το παλιό-αρχαίο».

Τι εννοείται με αυτό;

Τις γνώσεις πάνω στις νέες τεχνολογίες που αποκομίσθηκαν από τη σχολή και συγκεκριμένα τα δορυφορικά συστήματα εντοπισμού θέσεως gps με τον αρχαίο πολιτισμό της χώρας, τους αρχαιολογικούς χώρους.

Έτσι αναζητήθηκαν άνθρωποι οι οποίοι ήθελαν να βοηθήσουν αλλά και να τους φανούμε χρήσιμοι οπουδήποτε έκριναν αυτοί.

«Συμμάχους» μας σε αυτή την εργασία είχαμε την *ΙΗ' Εφορεία* Προϊστορικών και Κλασικών *Αρχαιοτήτων* η οποία έχει έδρα την Καβάλα και η αρμοδιότητα της εκτείνεται στους Νομούς Καβάλας και Δράμας. Ο κύριος Πούλιος και η κυρία Μάλαμα είναι οι αρχαιολόγοι που πρόσφεραν την βοήθεια τους. Ήταν πολύ πρόθυμοι, υπέδειξαν τους χώρους που ήθελαν να οριοθετηθούν και μας παρέιχαν όλες τις πληροφορίες που χρειάστηκαν. Μας προτάθηκε επίσης να οριοθετηθούν χώροι οι οποίοι δεν είναι αναδειγμένοι και είναι άγνωστοι προς το κοινό. Οι ίδιοι επιθυμούσαν οι χώροι να γίνουν γνωστοί *στέλνοντας τα τοπογραφικά τους σχέδια στο Υπουργείο Πολιτισμού* και με τη σειρά τους αυτοί να τους δημοσιεύσουν σε Φ.Ε.Κ. και να τους κηρύξουν αρχαιολογικούς χώρους. Αυτό σημαίνει πως θα ξεκινήσουν νέες ανασκαφικές έρευνες στις περιοχές αυτές με στόχο να ανακαλυφθούν και άλλα αρχαιολογικά ευρήματα.

Κατόπιν αποφασίσθηκε να επεκταθεί η εργασία με το να προστεθούν και να αναδειχθούν και Βυζαντινά μνημεία. Σε αυτό το σημείο η 12^η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και συγκεκριμένα η κυρία Σοφία Δουκατά αρχαιολόγος, πρόσφερε την βοήθεια της.

Κάπως έτσι ξεκίνησε αυτή η προσπάθεια, η οποία διήρκεσε περίπου ενάμισι χρόνο κατά τον οποίο έγιναν επισκέψεις σε 27 χώρους στους νομούς Καβάλας και Δράμας. Έγινε μια καλύτερη γνωριμία με την ιστορία των περιοχών και εντύπωση μας έκαναν οι ομορφιές της φύσης. Όμως όλα δεν ήταν ιδανικά. Κάποιες εργασίες έγιναν κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες. Για παράδειγμα κακές καιρικές συνθήκες (χιόνι, βροχή), υπήρχαν δρόμοι οι οποίοι δεν ήταν προσπελάσιμοι με Ι.Χ. Σε αυτήν την περίπτωση η εφορεία παρέιχε το Jeep της με οδηγό και συνοδό αρχαιολόγο για να επιτευχθεί η πρόσβαση όσο το δυνατόν κοντύτερα και από κει με πεζοπορία οδηγούμασταν στους χώρους.

Επίσης πρόβλημα δημιουργήθηκε με την εύρεση χαρτών της Γ.Υ.Σ. Η *ΙΗ' Εφορεία* Προϊστορικών και Κλασικών *Αρχαιοτήτων* μας έδωσε από το αρχείο της κάποιους

χάρτες όμως υπήρχαν αρκετές ελλείψεις. Σε αυτό το σημείο ζητήθηκε η βοήθεια του Δήμου Φιλίππων, όπου οι υπάλληλοι της Τεχνικής Υπηρεσίας και ιδιαίτερα ο κύριος Γ. Μουμιτζής Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός, μας βοήθησαν και μας έδωσαν οτιδήποτε τους ζητήθηκε.

Βεβαίως δεν θα μπορούσε να μην γίνει αναφορά και να μην δοθούν ιδιαίτερες ιδιαίτερες στον **δάσκαλο** μας κύριο **Παναγιωτόπουλο Ελευθέριο**, ο οποίος με τις γνώσεις του και τις πολύτιμες συμβουλές του, βοήθησε να πραγματοποιηθεί η εργασία μας και να την ολοκληρωθεί με επιτυχία.

Όπως αντιλαμβάνεστε η κόουραση ήταν αρκετά μεγάλη για να γίνει αυτή η εργασία και παρουσιάζεται παρακάτω. Ελπίδα μας το αποτέλεσμα να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. Η ΑΥΤΟ ΞΕΝΑΚΙΣΤΑΦΕΙΝΣ ΑΣΤΡΗΝΙ	2
3. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
4. Η ΠΡΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΑΓΡΟΠΕΡΙΩΡΙΑ ΟΛΜΑΝΟΙ	4
5. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
6. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
7. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
8. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
9. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
10. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
11. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
12. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
13. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
14. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
15. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
16. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
17. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
18. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	18
19. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
20. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	20
21. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	21
22. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	22
23. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	23
24. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
25. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	25
26. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	26
27. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	27
28. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	28
29. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	29
30. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	30
31. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
32. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	32
33. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	33
34. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	34
35. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	35
36. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	36

Περιεχόμενα	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	11
1.1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ	11
1.2. ABSTRACT	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	14
2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	17
3. ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΩΡΩΝ	17
3.1. Λίγα λόγια για τη Δράμα	17
3.2. Λίγα λόγια για τη Καβάλα - τη «Γαλάζια πόλη»	18
3.3. ΛΥΔΙΑ	19
3.3.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	20
3.4. ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ ΟΔΕΤΤΗΣ ΠΕΤΡΙΔΗ	21
3.4.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	21
3.5. ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝΑΣ ΚΑΒΑΛΑΣ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ 63,64,66,67	22
3.5.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	22
3.6. ΑΝΑΚΤΟΡΟΥΠΟΛΗ	23
3.6.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	24
3.7. ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΤΥΡΟΣ	25
3.7.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	25
3.8. ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟ ΠΟΛΙΣΜΑ ΣΤΟ ΛΟΦΟ ΣΤΑΘΜΟ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ & ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΩΡΙΟ ΧΛΕΜΙΝΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ «ΒΑΣΙΛΑΚΙ»	26
3.8.1. Σχόλια-παρατηρήσεις	28
3.9. ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	29
3.9.1. Σχόλια- παρατηρήσεις	31
3.10. ΔΟΞΑΤΟ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ ΔΟΞΑΤ ΤΕΠΕ	31
3.11. ΕΥΡΕΣΗ ΣΚΟΥΡΙΩΝ ΣΤΟ ΠΑΓΓΑΙΟ ΘΕΣΗ «ΣΙΝΑ» ΜΕΤΑΞΥ ΝΙΚΗΣΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	32
3.11.1. Σχόλια-παρατηρήσεις	32
3.12. ΘΕΣΗ «ΤΣΟΡΛΑΚ» ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	32
3.12.1. Σχόλια - παρατηρήσεις	32
3.13. ΘΕΣΗ «ΚΕΣΕΛΕΡ» ΣΤΗ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	33
3.14. ΙΕΡΟ ΗΡΩΟΣ ΑΥΛΩΝΕΙΤΟΥ	34
3.14.1. Σχόλια-παρατηρήσεις	36
3.15. ΚΑΛΑΜΠΑΚ ΤΕΠΕ ΚΑΛΑΜΠΑΚΙ ΔΡΑΜΑΣ	37
3.16. ΚΑΛΗ ΒΡΥΣΗ ΔΡΑΜΑΣ	38
	7

3.16.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	39
3.17. ΜΝΗΜΕΙΟ C.VIBIUS QUARTUS	40
3.18. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΝΤΙΚΙΛΙ ΤΑΣ».....	41
3.18.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	42
3.19. ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	43
3.19.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	43
3.20. ΠΟΤΑΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ.....	44
3.20.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	45
3.21. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	45
3.21.1.Σχόλια-παρατηρήσεις	47
3.22. ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	48
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ : ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ.....	48
3.22.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	48
3.23. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΡΙ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	49
3.23.1.Σχόλια- παρατηρήσεις	49
3.24. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ & ΤΑΦΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΒΑΛΑΣ	50
3.24.1.Σχόλια - παρατηρήσεις	51
3.25. ΠΥΡΓΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ	52
3.25.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	53
3.26. ΥΨΩΜΑ «ΚΑΣΤΡΟ» ΣΤΗ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	54
3.27. ΦΙΛΙΠΠΟΙ	55
3.27.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	62
4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	70
Στατιστικά στοιχεία.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	76
Κείμενα που συνδέονται με τους ψηφιακούς χάρτες.....	76
Β'.1. ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ 63,64,66,67 ΣΤΟΝ ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝΑ.....	77
Β'.2. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	78
Β'.3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ «ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΤΥΡΟΣ»	79
Β'.4. ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟ ΠΟΛΙΣΜΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΩΡΙΟ ΘΕΣΗ «ΒΑΣΙΛΑΚΙ»	80
Β'.5. ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	81

Β'.6.ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΔΟΞΑΤ ΤΕΠΕ ΣΤΟ ΔΟΞΑΤΟ ΔΡΑΜΑΣ	82
Β'.7.ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	83
Β'.8.ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	84
Β'.9.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΙΕΡΟ ΗΡΩΟΣ ΑΥΛΩΝΕΙΤΟΥ	85
Β'.10.ΚΑΛΑΜΠΑΚ ΤΕΠΕ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	86
Β'.11.ΚΑΛΗ ΒΡΥΣΗ ΔΡΑΜΑΣ	87
Β'.12.ΥΨΩΜΑ «ΚΑΣΤΡΟ» ΣΤΗ ΠΑΛΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	88
Β'.13.ΚΑΣΤΡΟ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΚΕΣΕΛΕΡ» Η «ΚΙΟΣΕΛΕΖ» ΣΤΗ ΠΑΛΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	89
Β'.14.ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΡΙ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	90
Β'.15.ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ «ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ»	91
Β'.16.ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ «ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ»	92
Β'.17.ΜΝΗΜΕΙΟ C.VIBIUS QUARTUS	93
Β'.18.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΝΤΙΚΙΛΙ ΤΑΣ	94
Β'.19.ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΟ ΠΗΓΑΔΙ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ	95
Β'.20.ΠΟΤΑΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ	96
Β'.21.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΩΝ	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ'	98
Αποσπάσματα Νομοθεσίας	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ' Χάρτες	118

Ευρετήριο

Πίνακας 4. 1.Τεχνικές πληροφορίες χαρτών.....	64
Πίνακας 4.2.Τεχνικές πληροφορίες χαρτών για τους Φιλίππους.....	65
Γράφημα Β.1.Σήμανση - κατευθυντήριες πινακίδες.....	72
Γράφημα Β.2.Επισκέψιμοι χώροι.....	72
Γράφημα Β.3.Περιφραγμένοι χώροι.....	73
Γράφημα Β.4.Χώροι με εισπήριο.....	73
Γράφημα Β.5.Χώροι ανά νομό.....	74
Γράφημα Β.6.Χώροι χώρων που δημοσιεύθηκαν σε Φ.Ε.Κ.....	74
Γράφημα Β.7.Κατηγοριοποίηση κατά χρονολογικές εποχές.....	75

3.16.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	39
3.17. ΜΝΗΜΕΙΟ C.VIBIUS QUARTUS	40
3.18. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΝΤΙΚΙΛΙ ΤΑΣ».....	41
3.18.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	42
3.19. ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	43
3.19.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	43
3.20. ΠΟΤΑΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ.....	44
3.20.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	45
3.21. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	45
3.21.1.Σχόλια-παρατηρήσεις	47
3.22. ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	48
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ : ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ	48
3.22.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	48
3.23. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΡΙ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	49
3.23.1.Σχόλια- παρατηρήσεις	49
3.24. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ & ΤΑΦΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΒΑΛΑΣ	50
3.24.1.Σχόλια - παρατηρήσεις	51
3.25. ΠΥΡΓΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ	52
3.25.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	53
3.26. ΥΨΩΜΑ «ΚΑΣΤΡΟ» ΣΤΗ ΠΑΛΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	54
3.27. ΦΙΛΙΠΠΟΙ	55
3.27.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	62
4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	70
Στατιστικά στοιχεία.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	76
Κείμενα που συνδέονται με τους ψηφιακούς χάρτες.....	76
Β'.1. ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ 63,64,66,67 ΣΤΟΝ ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝΑ.....	77
Β'.2. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	78
Β'.3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ «ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΤΥΡΟΣ»	79
Β'.4. ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟ ΠΟΛΙΣΜΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΩΡΙΟ ΘΕΣΗ «ΒΑΣΙΛΑΚΙ»	80
Β'.5. ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	81

3.16.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	39
3.17. ΜΝΗΜΕΙΟ C.VIBIUS QUARTUS	40
3.18. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΝΤΙΚΙΛΙ ΤΑΣ».....	41
3.18.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	42
3.19. ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	43
3.19.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	43
3.20. ΠΟΤΑΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ.....	44
3.20.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	45
3.21. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	45
3.21.1.Σχόλια-παρατηρήσεις	47
3.22. ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	48
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ : ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ.....	48
3.22.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	48
3.23. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΡΙ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	49
3.23.1.Σχόλια- παρατηρήσεις	49
3.24. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ & ΤΑΦΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΒΑΛΑΣ	50
3.24.1.Σχόλια - παρατηρήσεις	51
3.25. ΠΥΡΓΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ	52
3.25.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	53
3.26. ΥΨΩΜΑ «ΚΑΣΤΡΟ» ΣΤΗ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	54
3.27. ΦΙΛΙΠΠΟΙ	55
3.27.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	62
4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	70
Στατιστικά στοιχεία.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	76
Κείμενα που συνδέονται με τους ψηφιακούς χάρτες.....	76
Β'.1. ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ 63,64,66,67 ΣΤΟΝ ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝΑ.....	77
Β'.2. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	78
Β'.3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ «ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΤΥΡΟΣ»	79
Β'.4. ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟ ΠΟΛΙΣΜΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΩΡΙΟ ΘΕΣΗ «ΒΑΣΙΛΑΚΙ»	80
Β'.5. ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	81

3.16.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	39
3.17. ΜΝΗΜΕΙΟ C.VIBIUS QUARTUS	40
3.18. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΝΤΙΚΙΛΙ ΤΑΣ».....	41
3.18.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	42
3.19. ΘΕΣΗ «ΕΚΚΛΗΣΟΥΔΑ» ΣΤΟ ΠΑΛΛΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	43
3.19.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	43
3.20. ΠΟΤΑΜΟΙ ΔΡΑΜΑΣ.....	44
3.20.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	45
3.21. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	45
3.21.1.Σχόλια-παρατηρήσεις	47
3.22. ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	48
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΘΕΣΗ : ΜΠΟΥΝΑΡ ΜΠΑΣΙ.....	48
3.22.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	48
3.23. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΡΙ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.....	49
3.23.1.Σχόλια- παρατηρήσεις	49
3.24. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ & ΤΑΦΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΒΑΛΑΣ	50
3.24.1.Σχόλια - παρατηρήσεις	51
3.25. ΠΥΡΓΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ	52
3.25.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	53
3.26. ΥΨΩΜΑ «ΚΑΣΤΡΟ» ΣΤΗ ΠΑΛΙΑ ΚΑΒΑΛΑ	54
3.27. ΦΙΛΙΠΠΟΙ	55
3.27.1.Σχόλια – παρατηρήσεις.....	62
4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	70
Στατιστικά στοιχεία.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	76
Κείμενα που συνδέονται με τους ψηφιακούς χάρτες.....	76
Β'.1. ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ 63,64,66,67 ΣΤΟΝ ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝΑ.....	77
Β'.2. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥΜΠΑ ΣΤΟ ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΡΑΜΑΣ	78
Β'.3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ «ΑΡΧΑΙΑ ΠΙΣΤΥΡΟΣ»	79
Β'.4. ΤΕΙΧΙΣΜΕΝΟ ΠΟΛΙΣΜΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΩΡΙΟ ΘΕΣΗ «ΒΑΣΙΛΑΚΙ»	80
Β'.5. ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΡΥΟΝΕΡΙ ΚΑΒΑΛΑΣ.....	81